

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชน และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนพื้นที่อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม สามารถสรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 30-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.00 รองลงมาอายุ 50 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 29.80 และอายุต่ำกว่า 30 ปี มีน้อยที่สุด คือร้อยละ 27.20 ส่วนใหญ่จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 27.20 รองลงมาคืออนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 14.50 รองลงมาเป็นการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 11.90 และระดับปริญญาตรีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.40 ส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่เป็นอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนเป็นเวลา 3-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.00 รองลงมาปฏิบัติหน้าที่น้อยกว่า 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.90 ส่วนผู้ที่ปฏิบัติงานยาวนานที่สุดคือมากกว่า 5 ปี มีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.10

2. ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่

ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชน และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนพื้นที่อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม มีระดับการปฏิบัติงานรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.40 และรายด้านทั้ง 8 ด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติงานในระดับมากมี 3 ด้าน เรียงจากมากไปน้อยคือด้านการพัฒนาเด็กมีค่าเฉลี่ย 3.55 ด้านการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ย 3.54 และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีค่าเฉลี่ย 3.54 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติงานในระดับปานกลางมี 5 ด้าน เรียงจากมากไปน้อยคือ

ด้านการจัดการศูนย์เรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 3.42 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย 3.39
 ด้านการจัดเก็บข้อมูล มีค่าเฉลี่ย 3.38 ด้านการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มี
 ค่าเฉลี่ย 3.30 และด้านการจัดทำแผนชุมชนมีค่าเฉลี่ย 3.12

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่

ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของอาสาพัฒนาชุมชน และ
 ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนพื้นที่อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 ที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 ปัจจัย คือ 1) เจตคติที่มีต่องานอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนา
 ชุมชน และ 2) การได้รับการสนับสนุนจากส่วนราชการ หรือองค์กร
 โดยตัวแปรทั้งสองร่วมกันพยากรณ์ การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชน
 และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนพื้นที่อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ได้ร้อยละ 41.20 มี
 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ 0.390 และสามารถเขียนสมการวิเคราะห์
 การถดถอยพหุคูณ ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ ดังนี้

สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 1.235 + .669 x_5 - .188 x_6$$

สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z'_y = .626 z_5 - .107 z_6$$

4. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชน และ
 ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนพื้นที่อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ของอาสาพัฒนาชุมชน และ
 ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนดังนี้

- 4.1 ควรให้มีการอบรมเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง
- 4.2 รัฐบาลควรมีงบประมาณในการสนับสนุน โครงการต่างๆ ให้เพียงพอ
- 4.3 ควรให้มีแหล่งข้อมูลข่าวสารในชุมชน เพื่อให้ประชาชน ได้ศึกษาหา

ความรู้

- 4.4 ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนดำเนินชีวิตตามวิถี
 เศรษฐกิจพอเพียงให้มากยิ่งขึ้น
- 4.5 ควรให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีประชาธิปไตยให้มากขึ้น

- 4.6 ควรมีการรณรงค์และจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม
ในชุมชน
- 4.7 ควรมีการรณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง
และจริงจัง
- 4.8 รัฐบาลควรจัดงบประมาณอุดหนุนกองทุนพัฒนาเด็กชนบทอย่าง
เพียงพอ
- 4.9 ควรจัดงบประมาณสนับสนุนค่าตอบแทนให้กับอาสาพัฒนาชุมชน และ
ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน
- 4.10 ควรจัดให้มีการทัศนศึกษาดูงานของอาสาพัฒนาชุมชน และผู้นำอาสา
พัฒนาชุมชนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อจะได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาพัฒนา
ชุมชน และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนพื้นที่อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม สามารถนำมา
อภิปรายเพื่อตอบคำถามวัตถุประสงค์การศึกษาดังนี้

1. ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชน และผู้นำอาสา พัฒนาชุมชนพื้นที่อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

จากผลการศึกษา พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาพัฒนา
ชุมชน และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนพื้นที่อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปาน
กลาง ที่ผลการศึกษาปรากฏเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะว่า อาสาพัฒนาชุมชน และผู้นำอาสาพัฒนา
ชุมชน ยังขาดความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และไม่เห็นความสำคัญในการพัฒนา
ชุมชนเท่าที่ควร ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับกรมการพัฒนาชุมชน ในฐานะหน่วยงานที่
รับผิดชอบ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ที่จะต้องทำการชี้แจงให้อาสาพัฒนาชุมชน และ
ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนทราบว่าตนเองมีบทบาทหน้าที่ ภารกิจอย่างไร โดยการจัดฝึกอบรม
ประชุม หรือปฐมนิเทศก่อนเข้ารับหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมการพัฒนาชุมชน
เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน (กรมการพัฒนาชุมชน. 2551 : 34) ที่กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของ
อาสาพัฒนาชุมชน และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ไว้ดังนี้ คือ 1) ช่วยเหลือ สนับสนุน การ
ดำเนินงานตามแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน 2) กระตุ้นให้องค์กรประชาชนรู้

สภาพปัญหาของหมู่บ้าน และสามารถวางแผนงานเพื่อแก้ไขปัญหาได้เอง รวมถึงการกระตุ้นให้ประชาชนรู้จักช่วยตนเอง และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ริเริ่มและสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนา โดยเป็นที่ปรึกษา กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มอาสาสมัคร ตลอดจนองค์กรประชาชนและกิจกรรมการพัฒนิต่าง ๆ 4) เป็นผู้ประสานงานระหว่างองค์กรประชาชนกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชนหรือเอกชนอื่น ๆ และ 5) ปฏิบัติงานอื่นที่คณะกรรมการหมู่บ้าน องค์กรการบริหารส่วนตำบล หรือทางราชการมอบหมาย และสอดคล้องกับแนวคิดของ สมพร เทพสินธา (2541 :1-2) ที่กล่าวว่า อาสาสมัครนอกจากหมายถึงบุคคลซึ่งเป็นรูปธรรม ยังหมายถึงจิตและวิญญาณของอาสาสมัครซึ่งเป็นนามธรรมและหมายถึงการทำงานด้วยความสมัครใจเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น ประชาชน และสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทนที่เป็นเงินหรือวัตถุ เช่น การทำหน้าที่โดยไม่เห็นแก่บำเหน็จรางวัลหรือผลประโยชน์

2. สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน พื้นที่อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม มี 2 ปัจจัย คือ

2.1 เจตคติที่มีต่องานอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความภาคภูมิใจ ความเชื่อ ความรู้สึกที่ดีของอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ที่มีต่องานอาสาพัฒนาชุมชน ส่งผลให้การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ เกิดผลสำเร็จสมบูรณ์ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกกรินทร์ โปตะเวช (2551 : 80-83) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับการปฏิบัติงานของ อสม. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของ อสม. และ ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของ อสม. กลุ่มตัวอย่าง คือ อสม. จำนวน 240 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ได้แก่ เพศ สถานที่ตั้งที่ทำงาน ในหน้าที่ การได้รับการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์และงบประมาณ การปฏิบัติงานในงานสาธารณสุขมูลฐาน เจตคติในงานสาธารณสุขมูลฐาน และแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ระดับการปฏิบัติงานของ อสม.อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

อยู่ในระดับมาก และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพจน์ บุ่งอุทุม (2549 : 93-96) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล พื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล และปัญหาแนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล พื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 359 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล พื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ เจตคติที่มีต่องานศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล การได้รับความร่วมมือจากทีมงาน การยอมรับนับถือ รายได้ และระดับการศึกษา ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล อยู่ในระดับปานกลาง

เจตคติที่มีต่องานอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชน และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนพื้นที่อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็น ความเชื่อ ความรู้สึก ที่ดี ของอาสาพัฒนาชุมชน และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ที่มีต่องานอาสาพัฒนาชุมชน ส่งผลให้การปฏิบัติงานตามตำแหน่ง ตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของตนอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้งานเกิดผลสำเร็จสมบูรณ์

2.2 การได้รับการสนับสนุนจากส่วนราชการหรือองค์กร ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดิษฐ์ สุคนธสวัสดิ์ (2546 : 71-80) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสภาตำบลในการพัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีกิ่งอำเภอลืออำนาจ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสภาตำบลในการพัฒนาชนบท ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการบริหาร การยอมรับนับถือ ความร่วมมือและการติดต่อ

ประสานงาน ปณิธาน สุนารัตน์ (2548 : 90-94) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนในเขตสุขาภิบาล อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชน ได้แก่ นโยบายของหน่วยงาน การมีส่วนร่วม การนิเทศและการเสียสละสมนึก ปัจจัยสิงห์ (2544 : 77-80) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ได้แก่ ความมั่นใจมีความสามารถ มีมนุษยสัมพันธ์มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ได้รับคำแนะนำสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ การได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกและได้รับการฝึกอบรม

การได้รับการสนับสนุนจากส่วนราชการหรือองค์กร เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชน และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนพื้นที่อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งในส่วนราชการจะได้รับการสนับสนุนทั้งงบประมาณ การส่งเสริมความรู้ การก่อให้เกิดรายได้ในชุมชน การสร้างความเข้มแข็งในชุมชน การสร้างภาวะของผู้นำ การเสริมสร้างพลังการทำงาน โดยดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล กระทรวง กรม และจังหวัด เป็นแนวทางในการสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณ ซึ่งมีเป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จของกิจกรรมที่ชัดเจน ตรวจสอบได้โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่ม องค์กร ประชาชนในชุมชน การนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในกาพัฒนา และ การใช้แผนชุมชนเป็นเป้าหมายในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะ การดำเนินงานตามโครงการ ยุทธศาสตร์ อยู่ดี มีสุข และการดำเนินตามแผนชุมชนของหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ

3. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชน และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนพื้นที่อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ผลการศึกษาพบว่าอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน พื้นที่อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม มีข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ซึ่งผู้ศึกษาจะนำผลการเสนอแนะใน 2 ลักษณะ คือข้อเสนอแนะที่มีความดีหรืออาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนเสนอแนะมากถึงมากที่สุด และข้อเสนอแนะที่มีความดีหรืออาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนเสนอแนะน้อยถึงน้อยที่สุด ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะที่ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนเสนอแนะมากถึงมากที่สุด ดังนี้

3.1.1 การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนค่าตอบแทนให้กับอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เป็นข้อเสนอแนะที่มีความดีมากที่สุด จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 84.26 แสดงให้เห็นว่าอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน มีความต้องการ ที่จะได้รับค่าตอบแทนในการปฏิบัติงาน ซึ่งขัดแย้งกับความหมายของอาสาสมัคร คือผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์แก่

ประชาชนและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินหรือวัสดุ ซึ่งผู้ศึกษาคิดว่าทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันนี้โลกเปลี่ยนไป บริบทของชุมชนหมู่บ้านเปลี่ยนไป ทำให้สังคมจิตสาธารณะมีน้อย หรืออาจจะเป็นเพราะอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ไม่มีค่าตอบแทนแต่อาสาสมัครสาธารณสุขมีค่าตอบแทน ทำให้เกิดข้อเปรียบเทียบ จึงทำให้อาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนต้องการให้สนับสนุนค่าตอบแทน ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ สมบูรณ์ (2546 : 56-59) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ในการดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนในพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 7 ซึ่งพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ ค่าตอบแทนต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในเชิงบวก ดังนั้นการส่งเสริมสนับสนุนค่าตอบแทนถือว่าเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน การส่งเสริมสนับสนุนอาชีพ เพื่อให้อาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี อันจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ และ มีความพร้อมยิ่งขึ้นในการทำงานเพื่อชุมชน

3.1.2 ในด้านการจัดทำแผนชุมชน รัฐบาลควรมีงบประมาณในการสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ให้เพียงพอ เป็นข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงถึง 243 คน คิดเป็นร้อยละ 60.85 แสดงให้เห็นว่าในการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนต้องการงบประมาณในการสนับสนุน เพื่อขับเคลื่อนแผนชุมชน ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน ชุมชน เพราะแผนชุมชนเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้านและชุมชนได้เป็นอย่างดี การจะพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาในหมู่บ้านชุมชน จึงต้องการได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในหมู่บ้านชุมชน ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมนึก ปัจจัยสิงห์ (2544 : 77-80) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ได้แก่ ความมั่นใจ มีความสามารถ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ได้รับคำแนะนำสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ การได้รับการสนับสนุนจากสมาชิก การได้รับการสนับสนุนงบประมาณ และการได้รับการฝึกอบรม

การจัดทำแผนชุมชน เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา และวางรากฐานวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในหมู่บ้าน ทั้งในมิติที่ชุมชนช่วยกันทำเอง เสนอขอความร่วมมือ และขอรับการสนับสนุนงบประมาณ

3.1.3 ควรจัดให้มีการฝึกอบรม ทักษะศึกษาดูงานของอาสาพัฒนาชุมชน และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน อย่างต่อเนื่องอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เป็นข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงถึง 120 คน คิดเป็นร้อยละ 51.06 แสดงให้เห็นว่า อาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนมีความต้องการให้สำนักงานพัฒนาชุมชน สนับสนุนการฝึกอบรมให้ความรู้ ให้แนวทางในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ หรือจัดให้มีการทัศนศึกษาดูงาน ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ สมบูรณ์ (2546 : 56-59) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ในการดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนในพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 7 ซึ่งพบว่า การได้รับการฝึกอบรม ทักษะศึกษาดูงาน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ในเชิงบวก ดังนั้นควรสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการให้การฝึกอบรม ทักษะศึกษาดูงานแก่ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานสูงหรือมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะที่ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน เสนอแนะน้อยที่สุดคือ ควรมีการรณรงค์และจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในชุมชน มีความถี่ 35 คน คิดเป็นร้อยละ 14.89 ถึงแม้จะเป็นข้อเสนอแนะที่มีความถี่น้อย แต่ก็ยังเป็นความต้องการของอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ที่อยากให้สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ภาศึการพัฒนา กลุ่ม/องค์กรต่าง ๆ ให้การสนับสนุนรณรงค์และจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่คู่กับของชุมชนอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาที่ค้นพบ ผู้ศึกษาขอเสนอแนะเกี่ยวกับผลการศึกษารั้งนี้ใน 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับการนำผลการศึกษาไปใช้ และประเด็นเกี่ยวกับการทำการศึกษาครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ควรสนับสนุนด้านวิชาการและเทคนิคในการปฏิบัติงานแก่อาสาพัฒนาชุมชน และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ประสานแหล่งเงินทุนในการสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาชุมชนและเงินทุนในการประกอบอาชีพแก่อาสาพัฒนาชุมชน และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน จากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ เช่น กองทุน

หมู่บ้าน กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มูลนิธิ องค์กรเอกชน และสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชน และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนให้แพร่หลายและกว้างขวาง

1.2 ในการคัดเลือกอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน โดยเฉพาะพัฒนากร ควรดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอนโดยเคร่งครัด เพื่อให้ได้อาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ที่มีเจตคติที่ดีต่องานอาสาพัฒนาชุมชน เพราะความคิดเห็น ความเชื่อ ความรู้สึกที่ดี ของอาสาพัฒนาชุมชน และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ที่มีต่องานอาสาพัฒนาชุมชน ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน เกิดผลสำเร็จสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

1.3 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ควรจัดให้มีการฝึกอบรมอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในงานพัฒนาชุมชนแก่ อาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ให้เห็นถึงความสำคัญและตระหนักในปัญหาในงานพัฒนาชุมชน ควรสร้างแรงจูงใจโดยการจัดให้มีการทัศนศึกษาดูงาน อย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำงานและเป็นการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการศึกษารั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความคิดเห็นของอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ตลอดจนสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ตัวเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน กลุ่มและองค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้าน/ตำบล ว่ามีผลเอื้อให้อาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ปฏิบัติงาน ได้มีประสิทธิภาพหรือไม่ อย่างไร

2.2 ควรศึกษารูปแบบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาพัฒนาและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ สภาพชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณีแต่ละท้องถิ่น จะทำให้ได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากคนในชุมชนอย่างเต็มใจ เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน